

Mångspråks- katalogisering

Folkbibliotek i Libris 2017

National Library
of Sweden

Mångspråskatalogisering 2017

Publikationen kan kopieras fritt och citeras. Vid citering uppge källan.

Ansvarig utgivare: Kungliga biblioteket

Dnr 6.4-2017-468

Förfrågningar KB: Charlotta Simonsson fornamn.efternamn@kb.se

Förfrågningar IB: Surekha Sood, fornamn.efternamn@stockholm.se

Kungliga biblioteket, Box 5039, 102 41 Stockholm, Sweden

Innehåll

Sammanfattning	2
Om undersökningen	3
Bakgrund	4
Sammanställning av enkätsvaren	5
Diskussion	12
Slutsatser	14

Sammanfattning

Kartläggningen har genomförts av Kungliga biblioteket (KB) i samverkan med Internationella biblioteket (IB), Göteborgs stadsbibliotek samt Götabiblioteken¹. Syftet var att undersöka behovet av stöd för katalogisatorer av mångspråksmedia.

Drygt hälften av de Librisregistrerade folkbiblioteken ingår i ett regionalt bibliotekssystemsamarbete med gemensam katalog och gemensam katalogisering, medan övriga bibliotek själva ansvarar för katalogiseringen av sitt bestånd. Så gott som samtliga av de svarande biblioteken uppger att de förvärvar media på de språk som de senaste årens nyanlända personer talar. Utöver dessa förvärvas media på ytterligare sjuttioåtta språk.

En tredjedel av de svarande folkbiblioteken uppger att de själva katalogiserar mångspråkiga katalogposter, men mycket få katalogiserar något av de uppräknade språken i enkäten från grunden. Katalogiseringen handlar istället om att importera och uppdatera katalogposter via Metaproxy/remotesökning², eller att uppdatera preliminärposter som kommit via Libris förvärvsrutin³.

En majoritet av de svarande biblioteken uppger att det är mycket viktigt att de på olika sätt får ytterligare stöd för sitt arbete med mångspråksmedia. Framför allt önskar man att antalet leverantörer i Libris förvärvsrutin blir fler och man vill ha fler leverantörer som kan leverera färdiga katalogposter. Samtidigt efterfrågar de bibliotek som katalogiserar mångspråksmedia i Libris stöd som kan underlätta arbetet och möjliggöra för fler att bidra.

Det framgår även att biblioteken önskar mer stöd vid urval och förvärv, främst för att hitta relevanta titlar och leverantörer av dessa. Regelverk för betalning och rådande upphandlingsavtal inom kommunerna hindrar ibland biblioteken från att använda vissa leverantörer

De svarande folkbiblioteken bedömer att det finns en viss efterfrågan på digitala mångspråksresurser, men att många användare föredrar tryckta medier. I arbetet med digitala mångspråksmedier står biblioteken inför samma svårigheter att köpa in och katalogisera som i arbetet med övriga mångspråksmedier.

Svaren i enkäten visar att biblioteken behöver stöd både vad gäller språk och katalogisering. Framför allt är det tydligt att:

- Det är viktigare med stöd för att kunna importera och uppdatera katalogposter än för att katalogisera från grunden.
- Språkkunskaper är inte nödvändigtvis en förutsättning för att löpande hantera katalogisering av mångspråksmedier.
- Mindre bibliotek behöver stöd för att på ett enklare sätt kunna hantera katalogisering/registrering i Libris generellt, men för mångspråk i synnerhet.

¹ Götabiblioteken är ett samarbete mellan Länsbibliotek Östergötland, de tretton Östgötakommunerna samt Tranås kommun.

² <http://www.kb.se/libris/katalogisering/Metaproxy/>

³ <http://www.kb.se/libris/katalogisering/Forvarvsrutin/>

Om undersökningen

Undersökningen har initierats av Kungliga biblioteket och ingått som en del i Internationella bibliotekets uppdrag som Kungliga bibliotekets partnerbibliotek⁴. Frågorna har arbetats fram i en samverkansgrupp bestående av representanter från Internationella biblioteket (IB), Göteborgs stadsbibliotek, Götabiblioteken samt Kungliga biblioteket (KB). Bidrag till frågeställningarna har också lämnats av Digitala biblioteket vid Malmö stadsbibliotek.

Syfte

Syftet med kartläggningen var att undersöka behovet av stöd för katalogisatorer av mångspråksmedia, för att i förlängningen underlätta för biblioteken att utöka sitt mångspråkiga mediebestånd. Med mångspråksmedia menas media på ett annat språk än svenska, skolspråken (engelska, tyska, franska) eller de nationella minoritetsspråken (finska, meänkieli, samiska, romani chib, jiddisch).

Tid

Undersökningen genomfördes via en webbenkät under perioden 6/3-7/4 2017. Resultatet har sedan bearbetats och analyserats under sommaren 2017.

Urval

114 folkbiblioteksorganisationer har tillfrågats i undersökningen. 107 av dessa är Librisregistrerade och visar sitt bestånd i Libris. Enkäten har också sänts till sju folkbibliotek som endast registrerar specialsamlingar i Libris, t.ex. stiftsbibliotek eller lokalbibliografier. Dessa bibliotek räknas inte som Librisregistrerade och flertalet av dem har Bibliografisk service från BTJ.

Totalt inkom svar i 67 enkäter. Ibland gällde dessa enskilda kommuner och ibland samlat för hela bibliotekssamarbeten i länen.

Av de inkomna svaren är fem från bibliotek som inte är Librisregistrerade. Svaren från dessa bibliotek har inte tagits med i de frågor som behandlar katalogisering i Libris (fråga 1-8 i enkäten). Övriga frågor behandlar i huvudsak urval och förvärv och i dessa är svar från samtliga svarande bibliotek redovisat (fråga 9-15 i enkäten).

Bortfall

Det finns ett bortfall av svarande folkbiblioteksorganisationer i undersökningen. Till en del kan bortfallet förklaras av att det förekommer ett centraliserat katalogsamarbete i några av länen där också mångspråkskatalogiseringen och i vissa fall inköp görs centralt. Några av dessa län har valt att ge ett gemensamt svar. Exempel på detta är Gävleborg och Värmland.

⁴ <http://www.kb.se/bibliotek/Partners/>

Bakgrund

Om Libris

Libris nationella bibliotekssystem är en ingång till bibliotekens samlade resurser och samtidigt ett effektiviseringsverktyg för de deltagande biblioteken. I Libris finns en katalogpost per titel, oavsett hur många bibliotek som har den och när en titel är katalogiserad kan katalogposten användas av övriga bibliotek.

En stor del av katalogposterna kommer in i Libris via olika automatiserade flöden, bland annat via Libris förvärvsrutin. I huvudsak handlar bibliotekens katalogisering om att uppdatera preliminära poster och en mycket liten del görs från grunden.

Den katalogisering och de uppdateringar som biblioteken gör i Libris förs över till bibliotekets lokala katalog. Av de katalogposter där biblioteken har bestånd förs även uppdateringar gjorda av andra bibliotek över till lokal katalog.

Libris förvärvsrutin är central för folkbiblioteken när det gäller att få tillgång till katalogposter i samband med förvärv. Via förvärvsrutinen skickar leverantören en post till Libris i samband med inköp och den förs sedan över till bibliotekets lokala katalog, alternativt läggs bestånd på redan befintlig post. Samtliga Librisregistrerade folkbibliotek är anslutna till Libris förvärvsrutin.

Librisbiblioteken

Drygt hälften av de Librisregistrerade folkbiblioteken ingår i ett regionalt bibliotekssystemsamarbete med gemensam katalog och gemensam katalogisering. Av de bibliotek som svarat på enkäten gäller det Bibliotek i Väst i Västra Götaland, Götabiblioteken i Östergötland, Bibliotek Värmland, HelGe-biblioteken i Gävleborg, Umeåregionens bibliotek samt Bibblo i Norrbotten. Gemensam katalogisering innebär att de kommuner som ingår i samarbetet tillsammans finansierar en eller flera tjänster för katalogisering, eller att arbetet delas upp mellan de bibliotek som ingår i samarbetet. Det innebär att ett biblioteks hela bestånd katalogiseras i Libris, men att hela eller delar av arbetet utförs av ett annat bibliotek.

Foto: Ulrika Orloff.

Sammanställning av enkätsvaren

Som Librisregistrerande förbinder sig biblioteken att visa hela sitt bestånd i Libris. Det framgår i enkätsvaren att några bibliotek inte katalogiserar allt material i Libris.

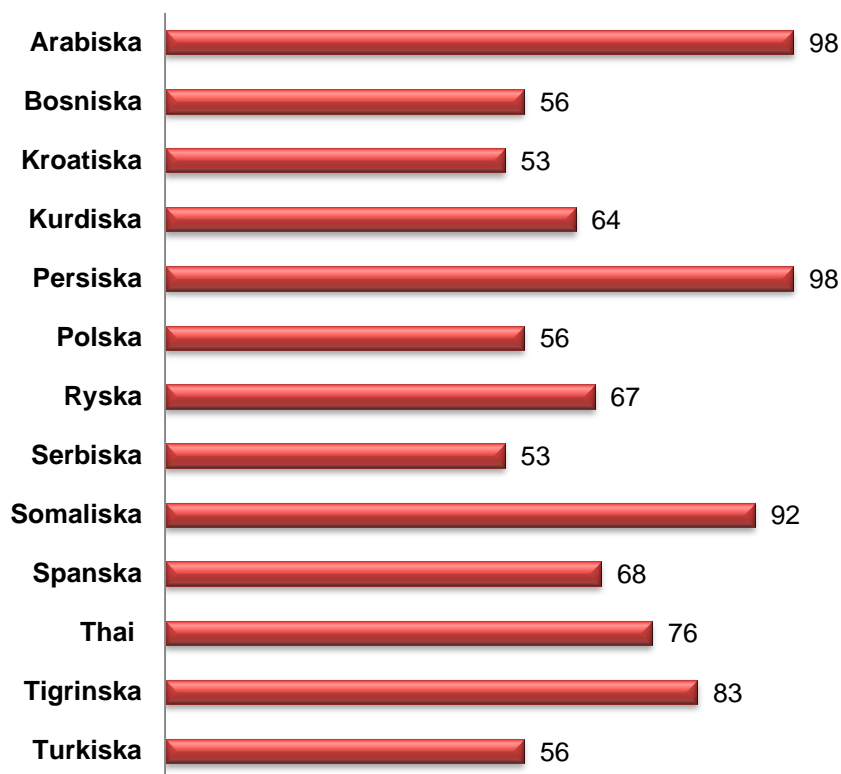
Anledningarna till detta är många gånger en kombination av att tiden inte räcker till och att det inte finns full kompetens för att lägga in alla poster. Flera av de svarande biblioteken är också nya i samarbetet, de har sitt bestånd i Libris, men har inte kommit igång med att katalogisera allt material ännu.

Biblioteken tillfrågades om hur mycket tid och personalresurser som läggs på katalogisering generellt. Bland de bibliotek som svarat på enkäten läggs i genomsnitt ca 5 timmar per vecka och person på katalogisering, även om det varierar stort mellan de enskilda biblioteken. Flera av biblioteken svarar för katalogsamarbeten, vilket gör att det inte går att dra någon slutsats om hur mycket tid som läggs per bibliotek.

Förvärvade språk

I enkäten ställdes frågan inom vilka av de vanligaste språken biblioteken köper in media (diagram 1). Nästan samtliga svarar att de förvärvar media på de språk som de senaste årens nyanlända personer talar t.ex. arabiska, persiska och somaliska.

Diagram 1. Procent av de tillfrågade folkbiblioteksorganisationerna som köper in media på de vanligaste mångspråken.

Förutom de språk som fanns uppräknade i frågeställningen förvärvas media på ytterligare sjuttioalet språk. I genomsnitt köper de svarande folkbiblioteken in media på ytterligare 4,5 olika språk per bibliotek, förutom alla eller vissa av de tidigare uppräknade:

Nr.	folkbiblioteksorganisationer	Antal
1	Afganska	1
2	Albanska	14
3	Amhariska	12
4	Armeniska	3
5	Azerbajdzjanska	2
6	Bengaliska	5
7	Burmesiska	4
8	Danska	10
9	Dari	20
10	Esperanto	1
11	Estniska	5
12	Färöiska	1
13	Georgiska	1
14	Grekiska	3
15	Gujarati	3
16	Hebreiska	1
17	Hindi	4
18	Igbo	1
19	Indonesiska	1
20	Isländska	5
21	Italienska	12
22	Japanska	5
23	Katalanska	2
24	Khmer	1

25	Kinesiska	13
26	Koreanska	2
27	Kurmanji	2
28	Latin	1
29	Lettiska	2
30	Litauiska	6
31	Makedonska	5
32	Malajiska	1
33	Malayalam	1
34	Maltesiska	1
35	Nederländska	4
36	Nepali	1
37	Nordsotho	1
38	Norska	9
39	Nygrekiska	1
40	Oromo	1
41	Panjabi	3
42	Pashto	13
43	Portugisiska	5
44	Rumänska	10
45	Rätoromanska	1
46	Singalesiska	4
47	Slovakiska	3
48	Slovenska	3
49	Sorani	1
50	Susu	1

51	Swahili	5
52	Syriska	1
53	Tagalog	3
54	Tamil	2
55	Tibetanska	1
56	Tjeckiska	4
57	Turkmeniska	2
58	Ukrainska	2

59	Ungerska	6
60	Urdu	6
61	Uzbekiska	1
62	Vietnamesiska	11
63	Vitryska	1
64	Wolof	3
65	Yoruba	1
66	Zulu	1

Katalogisering

En mycket liten del av biblioteken anger att de har kompetens att från grunden katalogisera något av de uppräknade språken i enkäten. En tredjedel svarar att de bara katalogiserar svenska, skolspråken och/eller de nationella minoritetsspråken från grunden, medan några bibliotek kommenterar att de klarar att katalogisera allt med latinsk skrift från grunden (diagram 3).

Diagram 3: Andel folkbiblioteksorganisationer som uppger att de endast katalogiserar svenska, engelska och de nationella minoritetsspråken. Procent av svarande folkbiblioteksorganisationer

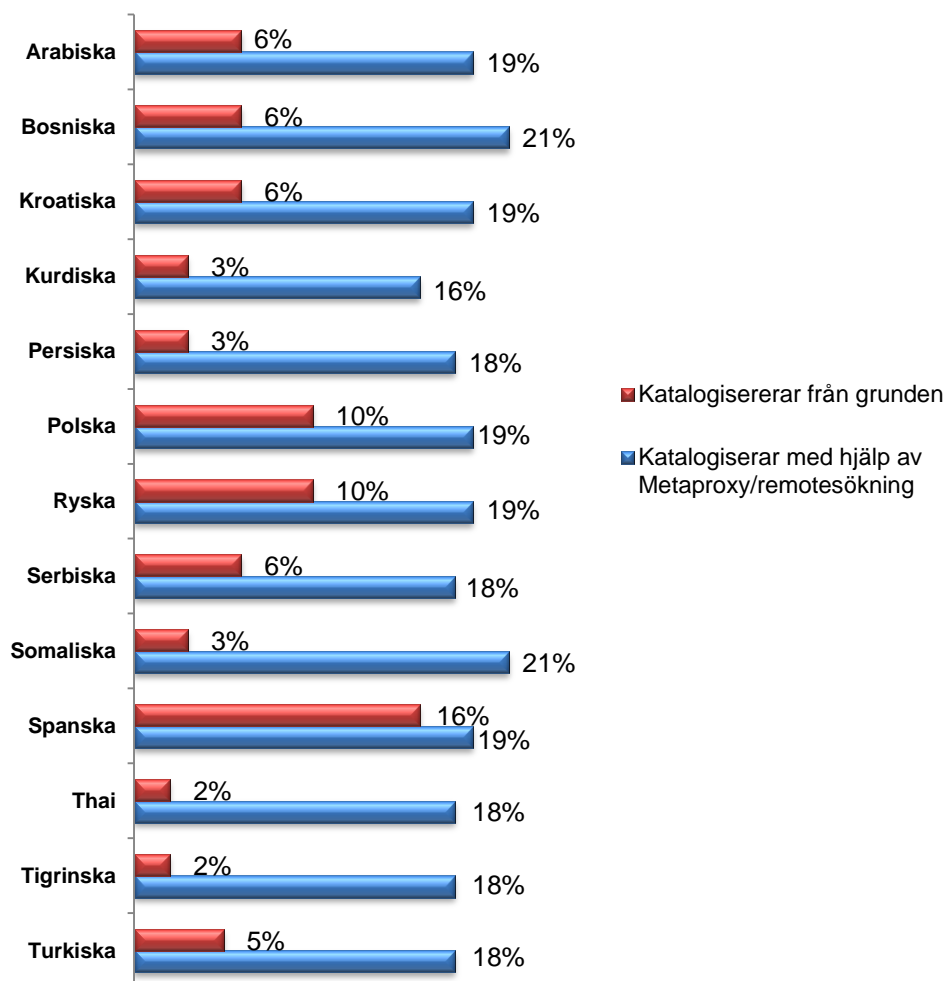
För var och ett av de uppräknade språken svarar runt 20% att man har kompetens att katalogisera med hjälp av Metaproxy/remotesökning, medan 26% svarar att de endast katalogiserar svenska, skolspråken och/eller de nationella minoritetsspråken med hjälp av Metaproxy (diagram 4).

En tredjedel av de svarande folkbiblioteksorganisationerna uppger att de själva katalogiserar mångspråkiga katalogposter. I dessa fall handlar det till stor del om import och uppdatering av poster via Metaproxy/remotesökning, eller uppdatering av preliminära katalogposter.

När katalogpost saknas i Libris anger flera av de svarande att de använder Metaproxy/remotesökning i Voyager för att importera poster till Libris. I de fall man inte hittar någon katalogpost letar man hos leverantörer eller i databaser på nätet. Flera anger att de använder Google för att hitta relevant information och i de fall man inte behärskar språket används olika översättningsverktyg. Hittas tillräcklig metadata görs katalogiseringen i Libris eller i den lokala katalogen.

Om det inte är möjligt att finna tillräcklig metadata görs i många fall enkla poster lokalt för att kunna låna ut materialet. Flera bibliotek svarar på frågan om hur de hanterar förvärvat mångspråksmedia som saknar katalogpost att de undviker att hamna i en sådan situation genom att i första hand köpa medier där de också kan få katalogposter. Några bibliotek svarar också att de inte alls kan hantera detta på grund av tids- eller kompetensbrist.

Diagram 4: Andel folkbiblioteksorganisationer som har kompetens att katalogisera i olika språk. Procent av svarande folkbiblioteksorganisationer.

Några av biblioteken uppger att de katalogiserar från grunden när det inte finns någon post, medan flera av de svarande ingår i katalogsamarbeten och skickar materialet till centrala katalogisatörer.

Biblioteken tillfrågades om hur många mångspråkstitlar de hanterade under 2016. Flera av de svarande hade svårigheter att ta fram dessa uppgifter och svaren som lämnades var därför i många fall endast uppskattningar. Tjugo av de svarande biblioteken har inte kunnat lämna några siffror alls, medan de 47 som svarat på frågan tillsammans köpt uppskattningsvis 26 000 mångspråksmedier under året, även om siffran är osäker. Eftersom det ofta rör sig om samma titlar motsvarar siffran inte behovet av katalogposter.

Av de 47 bibliotek som lämnat uppgift om inköpta medier har 29 svarat på vilken typ av katalogpost de använt. De svar som getts visar att de katalogposter som använts har i 57% av fallen varit befintliga och fullständiga poster i Libris, 19% har varit preliminära poster som genererats maskinellt via Libris förvärvsrutin och 24% har varit poster som katalogiserades av folkbiblioteken själva helt eller delvis. De maskinellt genererade posterna uppdateras i många fall av något annat bibliotek till fullständig nivå.

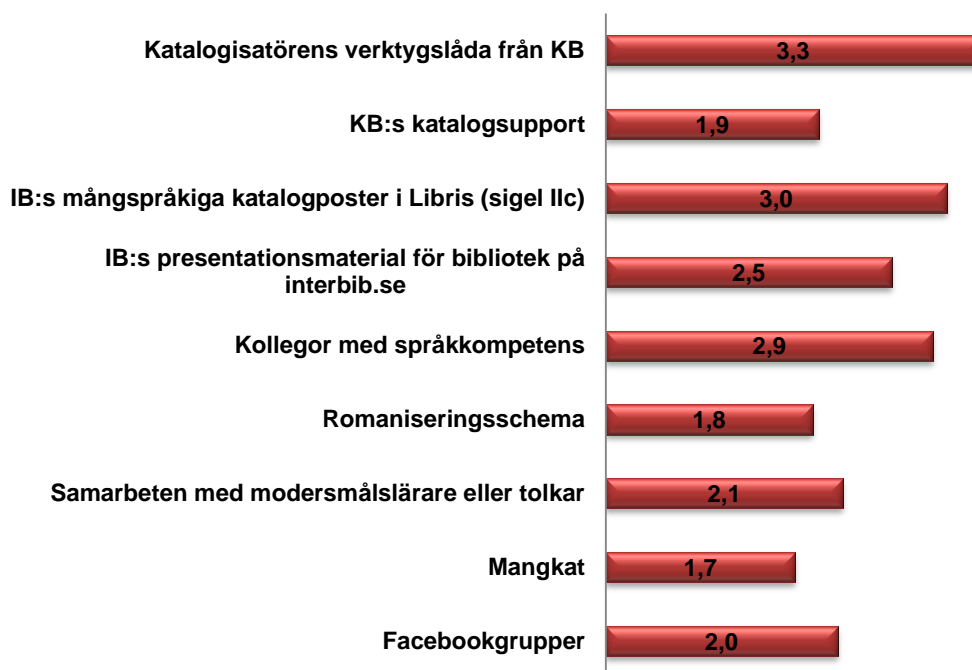
Anledningen till att övriga inte svarat på vilken typ av katalogpost som använts är för några att de ingår i ett katalogsamarbete och därför inte katalogiserar själva, några har haft svårt att uppskatta och kommenterar att det ofta finns Librisposter, medan andra svarar att de har svårt att hitta poster och att material därför blir liggande.

Stöd och support för katalogisatörer

Det katalogiseringsverktyg som de svarande folkbiblioteken uppger att de har störst användning av är framför allt Katalogisatörens verktygslåda⁵. IB:s mångspråkiga katalogposter anges också som ett viktigt stöd. För hjälp med översättning är det vanligt att man frågar kollegor som har olika språkkompetenser eller tar kontakt med modersmåls lärare eller tolkar som arbetar i kommunerna. Ibland tillfrågas också besökare. Några bibliotek använder epostlistan för Mangkat⁶, som är ett nätverk för katalogisatörer av mångspråk, och olika facebookgrupper för att ställa frågor och få hjälp. (diagram 5).

Diagram 5: Folkbiblioteksorganisationernas användning av olika verktyg för att få hjälp i katalogiseringsarbetet av mångspråk. Bas: de som tagit ställning i frågan.

Skala 1–5 där 5 = mycket stor användning.

En anledning till att de svarande biblioteken inte säger sig ha större användning av de olika verktygen kan vara att den katalogisering som utförs inte är så pass kvalificerad att man behöver verktygen i större utsträckning. Flera av de svarande biblioteken anger att de inte katalogiserar mångspråksmedia vare sig lokalt eller i Libris och därför inte har användning av resurserna. Som skäl till att man inte katalogiserar uppges antingen att det inte finns resurser eller kompetens för detta, eller att man ingår i ett katalogsamarbete.

⁵ <http://www.kb.se/katalogisering/>

⁶ <http://www.kb.se/libris/kontakta/sandlistor>

En majoritet av de svarande biblioteken uppger att det är mycket viktigt att de på olika sätt får ytterligare stöd för sitt arbete med mångspråksmedia. Framför allt önskar man att antalet leverantörer i Libris förvärvsrutin blir fler och man vill ha fler leverantörer som kan leverera färdiga katalogposter. Önskemål om ämnesord och klassifikation visar på att man vill ha mer innehåll i de katalogposter man redan får och flera önskar hjälp med översättning av titel till svenska.

Det framgår även att biblioteken önskar mer stöd för att hitta relevanta titlar och leverantörer av dessa.

Utbildning

Av de svarande biblioteken anger ca 60% att det skulle vara ett stort eller visst stöd med en katalogiseringskurs med inriktning på mångspråkskatalogisering. Flera kommentarer visar att även om det ses som viktigt är man tveksam till möjligheten att lägga tid och resurser på en kurs. Man uttrycker också att det inte får vara för krångligt, men att en kurs kan ge kännedom om hjälpmedel och möjlighet att knyta kontakter med andra.

Förvärv av mångspråksmedier

En majoritet av de svarande folkbiblioteksorganisationerna uppger att det är mycket viktigt att de på olika sätt får ytterligare stöd för sitt arbete med förvärv av mångspråksmedia, framför allt behöver man hjälp med att hitta relevanta titlar och leverantörer av dessa.

På frågan om vilka aspekter som är viktiga när biblioteken tecknar upphandlingsavtal av medier, uppgav de svarande folkbiblioteksorganisationerna att det är nästan lika viktigt för dem att leverantörer har ett bra mångspråksutbud som att de har ett bra utbud av medier på svenska, skolspråken och de nationella minoritetsspråken. Det är också viktigt att leverantören finns med i Libris förvärvsrutin, samt att den beställda titeln levereras med fullständig katalogpost.

Flera folkbiblioteksorganisationer uppger att kommunernas regler för betalningssätt hindrar dem från att använda vissa leverantörer. Det går till exempel inte alltid att köpa in medier via internet eftersom en del kommuner inte tillåter att folkbiblioteken betalar med kreditkort via webben. Det kan också vara så att rådande upphandlingsavtal inte medger att folkbiblioteken köper in mångspråkig media via andra kanaler än de avtalade.

Tre av fyra folkbiblioteksorganisationer uppger att de ibland eller ofta använder IB:s webbsida interbib.se för information om förvärv av och arbete med mångspråksmedia. De som inte använder informationssidan är många gånger de folkbiblioteksorganisationer som inte administrerar mångspråkskatalogisering eftersom de ingår i centrala katalogsamarbeten.

Digitala mångspråksmedier

De folkbibliotek som svarat på enkäten bedömer att det finns en viss efterfrågan på digitala mångspråksresurser, men i kommentarerna framkommer att många användare föredrar fysiska medier. I arbetet med digitala mångspråksmedier står biblioteken inför samma svårigheter att köpa in och katalogisera som i arbetet med övriga mångspråksmedier.

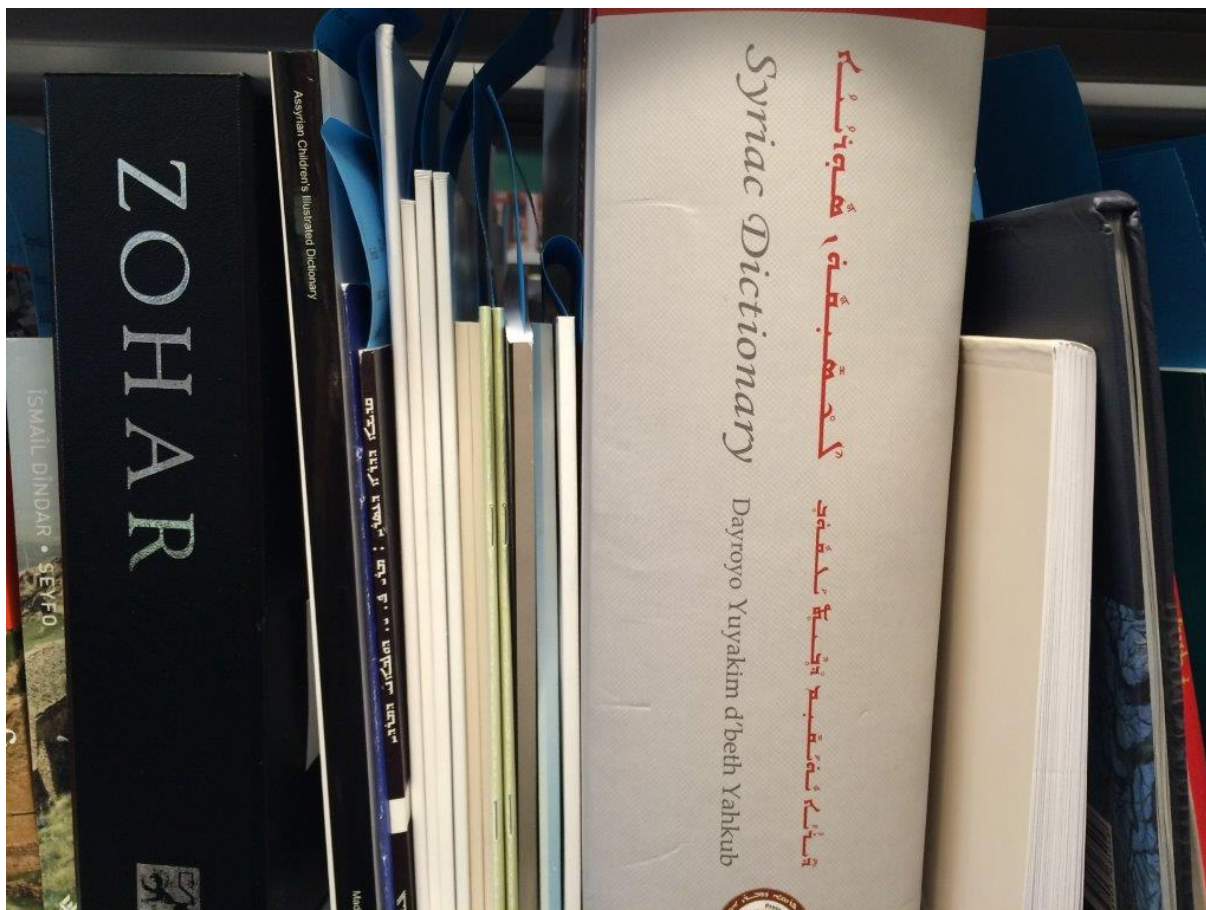

Foto: Ulrika Orloff.

Förslag

Biblioteken tillfrågades om vilka åtgärder som skulle kunna underlätta hanteringen av mångspråkslitteratur för folkbiblioteken. De mest framträdande förslagen är:

- En central resurs för katalogisering och inköp
- Utökad ansvar och arbetsuppgifter till IB
- Få fler bibliotek att bidra med metadata för mångspråksmedia i Libris
- Samla information och resurser som rör mångspråkskatalogisering
- Centralt diskussionsforum om mångspråksmedia
- Leverantörer som tillhandahåller färdiga katalogposter inom rimlig tid
- Samordna olika språkkompetenser, ge olika bibliotek olika språkansvar eller skapa nationellt katalogiseringsteam

Diskussion

Den katalogisering som görs i Libris handlar i första hand om att uppdatera och komplettera preliminära katalogposter eller poster med förhandsinformation. En mycket liten del av katalogiseringen görs från grunden.

Detsamma gäller katalogisering av mångspråksmedia, som oftast handlar om import och uppdatering av katalogposter via Metaproxy/remotesökning, eller uppdatering av preliminära poster. Till mycket av det inköpta materialet finns preliminära poster som levererats via förvärvsrutinen och som uppdateras av biblioteken. En stor del är också möjligt att importera via databaser och kataloger i Metaproxy/remotesökning.

Vid katalogisering av mångspråksmedia händer det oftare än för annat material att det saknas underlag i Libris i form av preliminära poster. Det kan också vara svårare att hitta katalogposter i de källor som går att söka via Metaproxy/remotesökning. I dessa fall görs en katalogpost från grunden. Flera av biblioteken uppger att de kan katalogisera allt med latinsk skrift från grunden, men saknas språkkompetens eller översättningshjälp har man problem med material med icke-latinsk skrift.

Flera bibliotek svarar att de undviker att hamna i en situation där de saknar katalogpost genom att i första hand handla från leverantörer som också kan leverera poster, medan andra svarar att de inte har kompetens eller resurser att hantera detta och att inköpt material därför blir liggande.

En tredjedel av de bibliotek som svarat på enkäten uppger att de själva katalogiserar mångspråksmedia. Svaren säger dock inte något om på vilken nivå och hur fullständigt man katalogiserar, inte heller om man klarar av att katalogisera allt som behövs.

Flera bibliotek uppger att de inte katalogiserar mångspråksmedia överhuvudtaget. En del av dessa ingår i katalogsamarbeten och har andra som katalogiserar deras material, men flera är bibliotek som själva katalogiserar i Libris.

Enkätsvaren indikerar att bibliotek som katalogiserar mycket i övrigt också klarar mångspråkskatalogisering bättre. De bibliotek som uppger att de inte katalogiserar mångspråk, eller har svårigheter med det, har också problem med övrig katalogisering. Det handlar oftast om att man tar emot katalogposter, men inte bidrar med uppdateringar i Libris. Anledningen till detta är ofta en kombination av brist på kompetens och resurser.

Ett större bibliotek, eller ett bibliotek som ingår i katalogiseringssamarbete, har bättre möjligheter än ett litet bibliotek att lägga tid och resurser på katalogisering. Genom att kontinuerligt arbeta med katalogisering och registrering bygger man upp kompetens och rutiner. Ett mindre bibliotek förväntas inte utföra katalogisering i samma mängd eller lika kvalificerad katalogisering som ett stort, men alla Librisbibliotek ansvarar för det egna beståndet och att i de fall inget annat bibliotek har en titel se till att den registreras i Libris.

Även de bibliotek som katalogiserar mycket har svårigheter att hantera mångspråksmedier. På grund av de särskilda krav som ställs när det gäller mångspråkskatalogisering krävs det mer tid och större kompetens för att katalogisera materialet från grunden.

Särskilt de mindre biblioteken behöver kunna hantera katalogiseringen av mångspråksmedia på ett enklare och mindre tidskrävande sätt, men också de bibliotek som katalogiserar mycket har behov av att rationalisera katalogiseringsarbetet.

Ett bättre stöd för de mindre biblioteken att hantera Libriskatalogiseringen generellt skulle kunna göra att de också klarar mångspråkskatalogiseringen bättre, vilket kan underlätta för samtliga bibliotek.

Enkätsvaren visar att språkkompetens inte nödvändigtvis behövs för att kunna katalogisera mångspråksmedia. Många bibliotek uppger att de klarar att från grunden katalogisera det material som har latinsk skrift. Finns ISBN är det också möjligt att hitta uppgifter om material med icke-latinsk skrift, som kan användas för katalogiseringen. Flera bibliotek lägger i så fall dessa uppgifter lokalt, istället för att katalogisera i Libris. Anledningen till det är ofta en osäkerhet, både på exaktheten i uppgifterna och på regler och praxis.

Även om språkkompetens inte alltid är nödvändig för att biblioteken löpande ska kunna hantera mångspråksmaterial är det i vissa fall avgörande. I de fall ISBN saknas är det ofta omöjligt för biblioteken att katalogisera material med icke-latinsk skrift, om man inte har språkkunskaper, eller tillgång till översättningshjälp. Språkkunskaper är också nödvändiga för att kunna genrebestämma och lägga till ämnesord och klassifikation, vilket förbättrar metadatats kvaliteten generellt.

Flera bibliotek uppger att de endast importerar engelska, skolspråken och/eller de nationella minoritetsspråken via Metaproxy. Tillvägagångssättet för att importera poster på andra språk är detsamma, så att man inte gör det beror antagligen på osäkerhet.

Det finns behov av nationell samordning och praxis för arbetet med mångspråkskatalogisering. Detta har tagits upp av nationella biblioteksstrategin i rapporten Migration och språklig mångfald⁷.

Det framgår även att biblioteken önskar mer hjälp när det gäller urval och förvärv. Framför allt efterfrågas stöd för att hitta relevanta titlar och medieleverantörer. Många gånger finns leverantörer, men upphandlingsavtal gör att man inte kan använda sig av dessa. Kommunernas regler för betalning kan också försvåra till exempel förvärv via internet. Några bibliotek uttrycker behov av att undanta mångspråksmedier vid medieupphandling.

Svårigheten för biblioteken att själva välja leverantör och bristen på tillgång till metadata medför en begränsning när det gäller urval och inköpskanaler, som i förlängningen minskar tillgången till media för bibliotekets användare.

⁷ <http://bibliotekssamverkan.blogg.kb.se/files/2017/10/Migration-och-spr%C3%A5klig-m%C3%A5ngfald-bibliotekens-roll-i-det-flerspr%C3%A5kiga-samh%C3%A4llet.pdf>

Slutsatser

Flera bibliotek önskar att katalogiseringen av mångspråksmedia sköts av en central funktion och medieleverantörer som kan leverera färdiga katalogposter. Samtidigt efterfrågar de bibliotek som idag katalogiserar mångspråksmedia i Libris, eller som vill komma igång, stöd som kan underlätta arbetet och möjliggöra för fler att bidra.

Svaren i enkäten visar att:

- Det är viktigare med stöd för att kunna importera och uppdatera katalogposter än att för att katalogisera från grunden.
- Språkkunskaper är inte nödvändigtvis en förutsättning för att löpande hantera katalogisering av mångspråksmedier.
- Mindre bibliotek behöver stöd för att på ett enklare sätt kunna hantera katalogisering/registrering i Libris generellt, men för mångspråk i synnerhet.

I ett nära perspektiv behöver biblioteken stöd både när det gäller språk och katalogisering och en viktig insats kan vara att samla och tillgängliggöra information om hjälpmedel för katalogisering, translitterering/romanisering och källor för hjälp med översättning. Exempel på arbetsmodeller och manualer för arbetet med mångspråkskatalogisering kan också vara ett stöd, särskilt för de mindre biblioteken. I sin roll som KBs partnerbibliotek skulle IB kunna vara en möjlig nyckelresurs i arbetet med att planera och ta fram detta.

Bibliotekens arbete med katalogisering och förvärv av mångspråksmedia skulle underlättas om man fick tillgång till fler källor och fler språk i Metaproxy, fler leverantörer av mångspråksmedia i förvärvsrutinen och medieleverantörer som kan leverera mer innehåll – allt från mer metadata i de preliminära posterna till fullständiga katalogposter.

Även om dessa insatser skulle underlätta för biblioteken på kort sikt, behöver också kvaliteten och fullständigheten på kataloginformationen generellt förbättras. För detta behövs språkkunskaper och en bättre samordning och överblick över språk- och katalogiseringskompetens.

National Library
of Sweden

Kungliga biblioteket

Besöksadress: Humlegården

Box 5039, 102 41 Stockholm

Telefon: 010-709 30 00

E-post: kungl.biblioteket@kb.se